

Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30

00023 HELSINKI

Viite: kirjeenne dnro MMM 080:00/2004, 11.9.2009

LAUSUNTO SUOMEN JA RUOTSIN VÄLISESTÄ RAJAJOKISOPIMUSLUONNOKSESTA

Lapin Vapaa-ajankalastajat ry esittää tutustuttuaan viitekirjeen yhteydessä lähetettyyn hallituksen esitykseen eduskunnalle Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja kalastuksesta Tornionjoen kalastusalueella annetun lain kumoamisesta lausuntonaan seuraavaa.

Suomessa on käynnissä kalastuslain kokonaisuudistus, jossa lain sisältöön on tarkoitus säätää vaelluskaloihin liittyvä kokonaisuus. Valtioiden välisenä sopimuksena rajajokisopimus ylittää useilta osin kansallisen lainsäädännön ja uudistettavan kalastuslain yksityiskohtia ei voida valmistelun tässä vaiheessa ottaa huomioon rajajokisopimusta laadittaessa. Tornionjoella on käynnistynyt vuonna 2009 nousevien lohimäärien kaikuluoatusseuranta, joka antaa entistä tarkempaa tietoa joen lohikannan tilasta myös päätöksentekoa varten.

Tästä syystä Lapin Vapaa-ajankalastajat pitää rajajokisopimuksen uudistamisen ajankohtaa ja sen viemistä kiireellisenä eteenpäin epätarkoituksenmukaisena ja huonona ratkaisuna.

Lapin Vapaa-ajankalastajien käsityksen mukaan Tornionjoen - Muoniojoen merkitys ja arvo on sen vaelluskalakannoissa ja erityisesti luonnonvaraisessa lohikannassa. Tornionjoen lohikanta on koko Itämeren alueen tärkein luonnonvarainen lohikanta. Kalastussääntöjen ja rajoitusten tulisi pyrkiä juuri lohikannan kestävän käytön mukaiseen hyödyntämiseen, missä matkailukalastuksella on suurin aluetaloudellinen merkitys. Tarkoituksenmukaisinta olisi se, että Tornionjokisuun edustan välittömässä läheisyydessä Ruotsin ja Suomen merialueilla lohen, taimenen ja siian kalastusta rajoitettaisiin nykyistä enemmän vaelluskalojen luontaisen lisääntymisen turvaamiseksi ja matkailukalastuksen kehittämiseksi. Joen uhanalainen meritaimenkanta ei kestä pienimmässäkään määrin kutevaan kantaan kohdistuvaa lisäkalastusta.

Vuonna 2009 vapakalastuksen lohisaalis oli Tornio - Muoniojoella näyttävä jäävän romahdusmaisen alhaiseksi edellisvuosiin verrattuna. Avomerien kalastusrajoitukset ja joesta mereen lähteneiden smolttien määrät antoivat tutkijoidenkin näkemysten mukaan olettaa, että vuonna 2009 saadaan joesta ennätysmäinen lohisaalis. Saalis tippui kuitenkin vuoden 2008 saaliista (Suomi n.56t / n. 8 700 kpl, RKTL) alustavien tietojen mukaan noin kol-

manneksen. Mainitut lohisaaliit eivät mielestämme riitä Tornionjoen vapa- ja matkailukalastuksen kehittämiseen.

Joen lohisaaliin romahtaminen odotusarvoista johtuu pääosin liian tehokkaasta ammattimaisesta lohenkalastuksesta merellä ja jokisuulla. Suomalaiset merikalastajat ovat pyytäneet vuonna 2009 lohta jo lokakuun alkuun mennessä Maa- ja metsätalousministeriön kiintiötilaston mukaan vähintään 42 000 kappaletta lohta Tornionjoen vaellusalueilta, eli enemmän kuin vuonna 2008. Valtaosa tuosta lohesta on ollut tietävästi Torniojoen kantaa.

Ehdotuksen mukainen rajajokisopimus varhentaisi lohen ja taimenen ammattikalastuksen aloituksen ajankohtaa Tornionjoen suulla Rajajokikomis- sion merialueen Suomen puoleisella osalla kahdella viikolla alkamaan aikaisintaan jo 17. kesäkuuta. Muun kalan pyynnin kiinteillä pyydyksillä, jotka soveltuvat myös lohenkalastukseen, saisi aloittaa jo 11. kesäkuuta. Esitetyt ammattikalastuksen aloituspäivämäärät eivät ole hyväksyttävissä. Suomen valtion tulee kansallisilla säädöksillä päättää myöhemmistä kalas- tuksen aloituspäivistä Tornionjoen kalastusalueen kalastussääntöön kuulu- valla Suomen merialueella, jos rajajokisopimus hyväksytään esitykseen kirjatussa muodossa. Esityksen mukaan lohen ammattimainen kalastus tulee sallia jokisuun merialueella viimeistään 29. kesäkuuta.

Lapin Vapaa-ajankalastajat esittääkin että, Tornionjokisuun merialueen ammattimaisen lohenkalastuksen aloituspäiväksi kirjataan 29. kesäkuuta, mikäli tästä myöhäisempi ajankohta ei ole mahdollinen. Lisäksi jokisuun merialueen ammattikalastusta tulee säädellä voimakkaasti pyydysmäärien rajoituksin. Lohen kalastusrajoitusten yleisen löysentämisen lisäksi Ruotsin puoleista jokisuun merialueen kalastuksen rajoitusaluetta on esitetty pinta- alaltaan pienennettäväksi. Kokonaisuutena rajajokisopimuksessa Tornion- jokisuun merialueen lohen ammattikalastuksen lisäämiseen tähtäävät esityk- set ovat merkittävä heikennys nykytilaan verrattuna.

Lapin Vapaa-ajankalastajat pitääkin Tornionjoen kalastusalueen kalas- tussäännössä esitettyjä Tornionjokisuun merialueen ammattimaisen lo- hen- ja taimenenkalastuksen aloitusajankohtia vaarallisina luontaisen lohikannan myönteiselle kehitykselle. Samalla Tornionjoelta olisivat kokonaan katoamassa kansantaloudellisesti lohen merikalastusta mon- inkertaisesti tuottoisamman matkailukalastuksen edellytykset.

Esitettyä jokialueen vapakalastusajan muuttamista alkamaan kesäkuun al- usta ja päättymään elokuun loppuun pidämme hyvänä ratkaisuna. Touko- kuussa nousevan meritaimenen uistelu kävisi kyseisenä ajankohtana mahdottomaksi, mutta säädös on hyväksyttävissä nykyisin uhanalaisen meritaimenkannan suojelemiseksi. Meritaimenkannan voimistuessa sallittua kalastusaikaa tulisi tarkastella uudelleen. Viikkorauhoituksen muutos kahde- sta vuorokaudesta yhdeksi ja esitetty kesto sunnuntai-illasta maanantai- iltaan on kannatettavaa. Vapakalastuksen sallitut kalastuspäivät lisäänty- isivät kokonaisuudessa hieman aiemmasta ja matkailukalastuksen toimin- taedellytykset paranisivat näiltä osin. Alamittojen nostaminen Tornionjoen kalastusalueella taimenella 50 ja harjuksella 35 senttimetriin edistää molem- pien lajien luontaista lisääntymistä. Taimenen lisääminen lohen kanssa yhteiseen yhden kalan vuorokausikiintiöön on perusteltua meritaimenkannan

uhanalaisuuden takia. Esitetty Tornionjoen kalastusalueen kalastussäännön 7§ 4 momentti vaatii tarkennusta. Tekstissä on mainittu vapakalastusvälineillä kalastettaessa sallittavaksi samanaikaisesti kolme viehettä välinettä kohden, josta ei käy ilmi tarkoitetaanko tällä vapaa vai venettä kohden.

Esitämme tekstiin selkeää mainintaa että rannalta kalastaessa heittokelalla on yksi siima ja siimassa yksiviehe, sekä veneellä tapahtuva ns.uistelupyynnissä enintään kolme vapaa ja kussakin vapassa yksi siima ja yksi viehe.

Torniojoen edustan merialueen kalastusta tulee edelleen säädellä erityisen varovaisuusperiaatteen mukaisesti ja varmistaa luonnonlohen ja meritaimen kantojen elinvoimaisuus, sekä varmistaa vapa- ja matkailukalastuksen toimintaedellytykset.

Tornionjoen lohikannan turvaamisen ja matkailukalastuksen kehittämisen näkökulmasta paras ratkaisu olisi, että kiinteillä pyydyksillä kalastaminen merialueella kiellettäisiin kokonaan. Tornionjokisuun kalastussäädösten tulee edistää hallitusohjelmaan kirjattujen tavoitteiden toteutumista luonnonlohen nousun turvaamisen, poikastuotannon mahdollisimman korkean tason ja matkailukalatalouden kehittämisen osalta. Hallitusohjelman mukainen rannikon ammattikalastuksen toimintaedellytysten turvaaminen on huomioitu riittävästi ja korostetusti lohiasetuksessa (190/2008), joka asetti 1. ja 2. luokan ammattikalastajat selvästi etusijalle Pohjanlahden lohenkalastuksessa.

Jorma Kaaretkoski
puheenjohtaja